

KRONIKA ODSJEKA

DIPLOMIRALI

od 1.10.1997. - 30.9.1998.

1. Željka Gajdek, Historijsko-geografski razvoj Glinskog kraja, 3.10.1997.
2. Ankica Matejaš, Industrija kao faktor razvoja općine Križevci, 6.10.1997.
3. Alenka Pohulek, Historijsko-geografske značajke razvoja i industrije u gradu Varaždinu do 1941. god., 6.10.1997.
4. Vlasta Vincelj, Turističko naselje Červar-Porat, 8.10.1997.
5. Arijano Jurman, Stanovništvo Istarske županije 1981.-1991., gustoća naseljenosti, prirodno i opće kretanje, 8.10.1997.
6. Ivan Mujo, Lovorno, 22.10.1997.
7. Tomislav Jurašinić, Historijsko-geografski razvoj otoka Paga, 23.10.1997.
8. Sibela Perkov, Turizam Australije, 15.12.1997.
9. Nenad Drobňjak, Cestovna mreža Italije 15.12.1997.
10. Toni Prusina, Stradanje Konavala u Domovinskom ratu, 15.12.1997.
11. Marina Martinović, Prostorni raspored izvora energije i njihov značaj za gospodarstvo Hrvatske, 18.12.1997.
12. Melita Horvat, Razvoj naselja uz rijeku Savu od Zagreba do hrvatsko-slovenske granice, 19.12.1997.
13. Marija Seleši, Multinacionalne kompanije kao faktor globalizacije, 23.12.1997.
14. Josip Hren, Turizam otoka Krka, 21.1.1998.
15. Gordana Karažinec, Promjene u prostornom rasporedu industrije Zagreba, 2.2.1998.
16. Daria Augustinović, Istra u prometnom sustavu Hrvatske, 10.2.1998.
17. Petra Dabo, Transformacija otoka Paga pod utjecajem turizma, 10.2.1998.
18. Štefica Šambula, Geografske osnove ekoloških prilika u Koprivničko-Križevačkoj županiji, 25.2.1998.
19. Nikola Štambak, Narodi Kavkaza, 25.2.1998.
20. Tvrtko Božić, Novije promjene u gospodarskoj strukturi Brodsko-Posavske županije, 26.2.1998.
21. Ružica Matanić, Geomorfološke osobine doline Breganice, 4.3.1998.
22. Ivana Pokrivka, Revitalizacija akropolskih naselja središnje Istre, 10.3.1998.
23. Sandra Cikač, Geomorfološke osobine jugozapadne Medvednice, 11.3.1998.
24. Marija Kuduz, Sistem sakupljanja i odvoza kućnog otpada grada Zagreba, 11.3.1998.
25. Tomislav Lešić, Ruralna naselja okolice Županje, 12.3.1998.
26. Ordan Markovski, Kutina, 16.3.1998.
27. Miroslav Kraljević, Gospodarski razvoj Vukovara i njegova revitalizacija, 23.3.1998.
28. Gordana Hatz, Historijsko-geografski razvoj Kalinovca, 23.3.1998.
29. Romana Dužanec, Značenje GIS-a u geografskim istraživanjima, 25.3.1998.
30. Marina Periša, Pojava i razvoj milijunskih gradova u svijetu, 31.3.1998.
31. Krešimir Regan, Historijsko-geografski značaj grada Krka, 23.4.1998.
32. Zrinka Bašić, Turizam grada Rijeke, 23.4.1998.

33. Zlatko Selempanpašić, Industrijsko-poslovnina zona Sv. Nedjelja - Novaki, 29.4.1998.
34. Hrvoje Petrić, Povijesno-geografski razvoj općine Drnje, 29.4.1998.
35. Zdenka Suričević, Slavonski brod i njegova okolica, 6.5.1998.
36. Zrinka Benković, Zemljovidi krupnog mjerila, 7.5.1998.
37. Ivana Kuhta, Industrija kao faktor transformacije zagrebačke županije, 25.5.1998.
38. Željka Vrlec, Turizam grada Paga, 25.5.1998.
39. Mirela Okadar, Argentina, 28.5.1998.
40. Mato Škrabalo, Gornji Vakuf - prije i poslije rata, 28.5.1998.
41. Trpimir Majcan, Baden Wurttemberg, 19.6.1998.
42. Daniel Dekany, Stanovništvo Švicarske, 19.6.1998.
43. Martina Ivoš, Razvoj urbanog sistema zapadne Afrike u vremenskoj dimenziji, 19.6.1998.
44. Mislav Pavletić, Turizam Nove Engleske, 24.6.1998.
45. Davor Kožnjak, Športski objekti grada Zagreba u funkciji rekreacije i turizma, 25.6.1998.
46. Domogoj Barać, Moskva, 25.6.1998.
47. Sonja Burčar, Turizam i rekreacija Subotice, 26.6.1998.
48. Ružica Ivanković, Promjena gospodarske strukture Duvanjskog polja nakon 1945., 26.6.1998.
49. Ljupko Čolić, Turističko-geografske značajke županije Šibensko-Kninske, 26.6.1998.
50. Irena Greblički, Geografske osnove opskrbe vodom zagrebačke županije, 26.6.1998.
51. Anđelka Špoljarić, Geomorfološke osobine zapadnog dijela otoka Krka, 1.7.1998.
52. Tomislav Dovranić, Sisak-Petrinja, primjer razvoja dvojnog grada, 7.7.1998.
53. Sanja Klempić, Industrija kao faktor preobrazbe omišskog kraja, 9.7.1998.
54. Davorka Puškarić, Ogulin i njegovo centralno mjesno značenje, 10.7.1998.
55. Zoran Mihovil Tonković, Lučko - primjer transformacije prigradskog naselja Zagreba, 10.7.1998.
56. Snježana Popovčić, Velika Gorica kao "spavaonica" Zagreba, 13.7.1998.
57. Nina Pejak, Prostorna organizacija i razvoj naseljenosti Vukomeričkih gorica, 14.7.1998.
58. Lada Rojc, Razvoj metropolitanskih regija SAD, 14.7.1998.
59. Robert Gun, Toponimija Zagreba - Donji grad, 14.7.1998.
60. Ana-Marija Crnojević, Prolazi i podhodnici u središtu garda Zagreba kao centri lokacija uslužnih djelatnosti, 15.7.1998.
61. Davor Ričković, Pješačka zona središta Zagreba, 15.7.1998.
62. Thomas Bauer, Megalopolis Boston-Washington, 16.7.1998.
63. Bruno Kurek, Turizam Krapinsko-zagorske županije, 16.7.1998.
64. Gordana Pejić, Dinamika i struktura stanovništva općine Jajce 1948. - 1991., 16.7.1998.
65. Sandi Kolenko, Turizam Alpa, 17.7.1998.
66. Josipa Bandur, Turizam Gornjeg morskog primorja, 17.7.1998.
67. Gordana Pavić, Termalna vrela Hrvatskog Zagorja, 17.7.1998.
68. Josip Bilić, Reljef područja općine Ljubuški i njegovo geografsko značenje, 22.7.1998.
69. Danijel Zenko, Razvoj stanovništva Zadra, 21.9.1998.
70. Ivana Šalinović, Turistički potencijali Bavnine i Siska, 21.9.1998.

MAGISTRIRALI
od 1.10.1997. - 30.9.1998.

1. Dražen Jašić, Geografske i oceanografske značajke Palagruškog praga - preliminarni rezultati, 17.12.1997.
2. Dražen Živić, Demografska obilježja, procesi i problemi Vukovarsko-srijemskog kraja Istočnohrvatske ravnice, 21.4.1998.
3. Nikola Glamuzina, Dnevni urbani sistem Zadra, 15.5.1998.
4. Željko Bradarić, Geografski, oceanografski i meteorološki parametri u pomorskim peljarima, 6.7.1998.
5. Nenad Lovrec, Turizam otoka Krka nakon izgradnje mosta, 15.7.1998.

DOKTORIRALI
od 1.10.1997. - 30.9.1998.

1. Aleksandar Toksić, Urbani sistem i političko-teritorijalna organizacija Republike Hrvatske, 24.9.1998.

SUDJELOVANJE NASTAVNIKA I SURADNIKA ODSJEKA NA STUDIJSKIM BORAVCIMA I ZNANSTVENIM SKUPOVIMA 1997./98.
(prema pojedinačnim izvještajima)

Dr.sc. Andrija Bognar, red.prof.

- 94. th Annual Meeting of the Association of American geographers, 25. - 29. ožujka 1998, Boston, Massachusetts, USA

Podnesak: Including Spaces, Excluding People: Redefining Borderlands in SE Europe.

- XIX Conference of the Danube Countries, 15. - 19. lipnja 1998., Osijek, Hrvatska

- VIII. Hungarian-Croatian Geographical Colloquium, 20. - 22. svibanja 1998., Budapest - Aggtelek, Mađarska

Podnesak: The Drava river Training in Croatia and their impact on geomorphological formation of river channel

Dr.sc. Zoran Curić, docent

- Međunarodni znanstveni skup "Regionalentwicklung in Kroatien, veransteltet durch das Österreichische Ost- und Südosteuropa Institut", Güssing, Austrija, 13. - 15. studenog 1997.

Podnesak: (suautorstvo Z. Pepeonik): "Importance, current, situation and perspectives of tourism in Croatia"

Dr.sc. Dragutin Feletar, red. prof.

- Znanstveni skup "Dr. Leander Brozović - život i djelo", Povijesno društvo Koprivnica i Muzej grada Koprivnice, Koprivnica, 2. listopada 1997.

Podnesak: "Plodan životopis dr. Leandera Brozovića"

- Znanstveni skup "110. obljetnica rođenja Mihovila Pavleka Miškine", HAZU - Razred za književnost, Đelekovec, 4. listopada 1997.

Podnesak: "Hrvatsko selo u djelu Mihovila Pavleka Miškine"

- Znanstveni skup "Dr. Rudolf Horvat - život i djelo", Povijesno društvo Koprivnica, Institut za hrvatsku povijest Zagreb, Koprivnica, 3. studenoga 1997.

Podnesak: "Geografski prinosi u djelima dr. Rudolfa Horvata"

- Stručni skup "Razvoj muzeja u novim uvjetima", Zavičajni muzej, Varaždinske Toplice, 14. studenoga 1997.
- Podnesak: "Zavičajni muzej kao faktor kulturno-gospodarskog razvoja"
- Stručni skup "Hrvatske manjinske škole u susjednim zemljama, Ministarstvo prosvjete i športa Hrvatske, Stubičke toplice, 12. i 13. prosinca 1997.
- Podnesak: "Zemljopis i povijest u integriranoj nastavi nacionalne grupe predmeta"
- Stručni skup "Suвременi trendovi razvoja geografije", Hrvatsko geografsko društvo, Slavonski brod, 9. siječnja 1998.
- Podnesak: "Hrvatsko gospodarstvo u prestrukturiranju"
- Stručni skup "Dani slobodne nastave", Ekonomsko - birotehnička škola, Bjelovar, 7. travnja 1998.
- Podnesak: "Industrija i čovjekov okoliš"
- Znanstveni skup "250 godina Nove Gradiške", Grad Nova Gradiška i Družba Braća hrvatskog zmaja, Nova Gradiška, 12. lipnja 1998.
- Podnesak: "Gospodarske i demografske značajke Nove Gradiške"
- Stručni skup "Suвременe mijene na hrvatskom selu", Hrvatska seljačka stranka, Zagreb, 15. - 18. rujna 1998.
- Podnesak: Promjene socijalno - demografske strukture hrvatskog sela"
- Dr.sc. Borna Fürst-Bjeliš, viši asistent**
- Eight Hungarian-Croatian Geographical Colloquium, Budapest - Aggtelek, May 20-22, 1998.
- Podnesak: "Turopolje: Cultural - Ecological Evaluation"
- Dr.sc. Petrica Novosle-Žic, izv. prof.**
- Znanstveni skup "Crtež u znanosti", rujna 1998., Zagreb
- Podnesak: "Crtež u geografiji"
- Dr.sc. Zlatko Pepeonik, red. prof.**
- Međunarodni znanstveni skup "Regionalentwicklung in Kroatien, veranstaltet durch das Österreichische Ost-und Südosteuropä Institut", Güssing, Austrija, 13. - 15. studenog 1997.
- Podnesak: (suautorstvo Z. Curić): "Importance, current situation and perspectives of tourism in Croatia"
- IGU Conference "Geography of sustainable tourism", 27. - 30. 1998., Estoril, Portugal
- Podnesak: Croatia and sustainable tourism
- IGU Regional Conference 1998. "The Atlantic: Past, Present and Future", 30. rujna - 2. listopada 1998., Lisabon, Portugal
- Dr. Josip Ridanović, red. prof.**
- VI. Regionalni seminar Geografa Šibensko-Kninske županije, Šibenik, 17. - 19. listopada 1997.
- Podnesak: "Hidrografske specifičnosti Šibensko - Kninske županije"
- Studijski boravak na Geografskom institutu Sveučilišta u Würzburgu, Njemačka od 18. do 23. prosinca 1997.

- Hrvatsko Geografsko društvo i Ministarstvo prosvjete Republike Hrvatske, zimski seminar za Geografe Hrvatske, Zagreb, 9. siječnja 1998.

Podnesak: "Geografsko shvaćanje o raspodjeli mora i kopna s posljedicama za život na Zemlji"

- Hrvatsko Hidrološko društvo i Nacionalni Park Plitvička jezera, Plitvice, 8. travnja 1998.

Podnesak: "Hidrogeografske značajke Plitvičkih jezera"

- Hrvatsko Hidrološko društvo i Županija Splitsko-dalmatinska,

Okrugli stol: "Voda na Hrvatskim otocima", Grad Hvar, 29. rujna do 2. listopada 1998. (Sudjelovanje s mr. Danijelom Orešićem). U Zagrebu, 13. svibnja 1999.

TERENSKA NASTAVA (prema izvještajima voditelja)

I godina

Terenska nastava studenata I. godine svih smjerova održana je u vremenu od 1. - 3. lipnja 1998. godine. Terensku nastavu izveli su prof. dr. sc. Petrica Novosel-Žic i mr. sc. Aleksandar Toksić.

Osnovni cilj terenske nastave bio je upoznavanje prostora i orijentacija u njemu posredstvom topografske karte, što je vezano za kolegij "Kartografija" i "Uvod u kartografiju".

Prema tome, nastojanje se svodilo na uočavanje i na dodatna objašnjenja prirodnih i društvenih obilježja prostora kroz koji se prolazi - Gorskog kotara i na kojem se zadržava - otok Krk. Ukazivalo se na specifičnosti onih

problema što proizlaze iz geografske činjenice - otok.

Prvi dan: Prolaskom kroz Gorski kotar studenti su upoznati sa značenjem goranskog koridora (delničkih vrata), te prvim "probojnicima" Lujzijanom, Karolinom te Jozefinom. Krčki most (koji su sudionici terenske nastave prešli pješice) te aerodrom "Rijeka" bili su prvi lokaliteti za naglašavanje prometnih problema i blagodati ne samo Krka, već i otoka uopće. Uz suvremeno stanje i novo (industrijsko) okruženje u Omišlju bio je neminovan susret s krčkim knezovima Frankopanima koji će se i nadalje spominjati (zbog profila povijest-geografija). Osobito posljednji krčki knez Ivan VII., nakon kojeg će otokom gospodariti Venecija sve do svoje propasti (1480. - 1797.). Uz kaštel Omišalj te Njivice i Malinsku - naselja disperznog tipa, obišli smo i turističko naselje Haludovo. U franjevačkom samostanu na Glavotoku dobili smo od gvardijana iscrpne informacije o osnivanju samostana od Frankopana te o njegovoj kulturnoj ulozi. Središnje naselje otoka, grad Krk, veoma je instruktivan, kako sa svojim povijesnim razvojem, kulturnim i sakralnim, tako i sa najnovijim turističkim sadržajem. Ovim je apsolviran sjeverni i veći dio Srednjeg Krka.

Drugi dan: Detaljno je prijeđen Južni, visoki Krk i sva naselja. Time je zaokružena morfološko - pejzažna slika otoka. Poučan je bio profil Punat - Treskavac (prijeden pješice) duž kojeg su uočene izmjene gospodarskih pojaseva (maslinici, drmuni, vinogradi, komunade). Uočena je razlika između turistički orijentirane Baške i Punta od poljodjelskog Vrbnika, što potvrđuje i obrađeno Vrbničko polje, a zapuštena ostala polja. Značenje Vrbnika u prošlosti shvatilo se kroz temu Vrbnik "Atena glagoljice".

Nezaobilazan je bio posjet crkvi Sv. Lucije u Jurandvoru - u kojoj je otkrivena znamenita Bašćanska ploča.

Treći dan: Specijalni rezervat šumske vegetacije - otočić Košljun, kao i prvog dana

istoznačni rezervat na Glavotoku, za naše studente bio je više od toga. Tu je nastavljena priča o Frankopanima koji su doveli na Košljun Franjevce i bili donatori za izgradnju sakralnih objekata. Tu je viđen inventar raznih zbirki pribavljen za gimnaziju osnovanu 1894. - prva u sjeverno-jadranskom prostoru na hrvatskom jeziku. Tu se pregledalo rijetko (3 u svijetu) izdanje Ptolemejevog atlasa iz 1511. godine kao i mnogi predmeti iz načina života na otoku Krku. Otplovili smo do jugozapadne obale otoka, koja ima obilježja onog dijela otoka kojem pripada - strma i gola te niska pošumljena. U Dobrinjštini se lijepo uočavaju novi trendovi - spuštanje na obalu. Stoga pad stanovništva u kaštelu Dobrinj, a porast u Šilu.

Terenska nastava završila je posjetom tek nedavno uređenoj špilji Biserujki (Ulaz na području općine Dobrinj, a pruža se u području općine Omišalj). Skupini studenata naših profila to je bilo više od ushićenja i turističkog posjeta. Iako je terenska nastava izvođena sa velikom skupinom (87) studenata, njihovo ponašanje je bilo primjereno.

II. godina

Terenska nastava studenata 2. godine za smjerove: prof. geografije, prof. geografije-povijesti, prof. povijesti - geografije te prof. geologije - geografije iz kolegija Hidrogeografija, Demogeografija i Ruralna geografija izvedena je prema nastavnom programu u prostoru Središnje i Gorske Hrvatske. Nastava je održana u tri dijela: prvi dio u području Črnc polja, zatim drugi dio u području Hrvatskog zagorja i treći dio u području Like i Velebita. U nastavi je sudjelovalo ukupno 88 studenata pod vodstvom prof.dr.sc. Josipa Riđanovića i doc.dr.sc. Dane Pejnovića, uz suradnju asistenta mr. Danijela Orešića. Prvi dio terenske nastave izveden je u jednom navratu, dok su drugi i treći dio terenske nastave izvedeni dvokratno, s po dvije skupine studenata.

Zadaci terenske nastave su bili:

a) neposredno upoznavanje prostorne strukture dviju fizionomski različitih, a funkcionalno komplementarnih hrvatskih regija, s težištem na hidrogeografskim, demogeografskim i ruralnogeografskim sadržajima;

b) funkcionalno osposobljavanje studenata provođenjem hidrogeografskog praktikumata i razvijanje specifičnog prostorno-logičkog, odnosno geografskog načina mišljenja na osnovi uočavanja uzročno-posljedičnih odnosa unutar prostornog kompleksa, i

c) razvijanje pozitivnih uvjerenja i stavova studenata, s implikacijama na razvoj ekološke svijesti i univerzalnih društveno - humanističkih vrijednosti.

Nastava je realizirana prema sljedećem programu:

1. dio terenske nastave:

18. svibnja: Črnc - polje

Nakon predavanja u RO "Hrvatske vode" (D. Pejnović) i projekcije filma o pilot-projektu hidrotehničkog i melioracijskog uređenja dijela poplavnog područja Save u porječju Lonje, izvršen je terenski obilazak Črnc - polja, između Ivanja Reke i Ivanić Grada.

Studentima su na primjeru Črnc - polja, površine oko 15.000 ha između potoka Trnava i Orljava, demonstrirani opsežni hidrotehnički i melioracijski radovi u dolini Save kojima su radikalno izmijenjene fizionomske i funkcionalne značajke ranije poplavnih površina u neposrednoj blizini zagrebačke urbane aglomeracije. Pilot-projektom Črnc - polje uz potporu "Programa za razvoj" (Specijalni fond) O.U.N. u ovom dijelu savskog porječja tijekom 1960-tih godina realizirane su oko 200 godina stare ideje o regulaciji i uređenju Save. No društveni učinak tako opsežnog zahvata je dvojben, budući su zbog deagrarizacije, tranzicijskih problema i neorganiziranosti suvremene poljoprivrede meliorirane površine

zapuštene i prepuštene regeneraciji prirodne vegetacije.

2. dio terenske nastave:

25. svibnja: Hrvatsko zagorje (A turnus)

26. svibnja: Hrvatsko zagorje (B turnus)

Drugi dio terenske nastave izveden je u Hrvatskom zagorju u dva navrata, odnosno jednodnevna terenska izlaska, 25. 5. s jednom skupinom i 26. 5. s drugom skupinom studenata. Terenska nastava izvedena je poštujući kompleksan geografski pristup prostoru, uz naglašeniji hidrogeografski sadržaj. Program terenske nastave pripremljen je u suradnji s inž. Ljudevitom Tropanom iz Hrvatskih voda i dipl. inž. Mladenom Kurečićem, tehničkim direktorom Zagorskog vodovoda, koji se je u oba jednodnevna izlaska uključio u vodstvo terena kao stručni voditelj u vodoopskrbnim objektima i bio na raspolaganju studentima u raspravama. Ovaj dio terenske nastave, imao je, osim općih, i specifične zadatke. Studenti su, dakako, upoznavali geografska obilježja Hrvatskog zagorja, i na primjeru ovog nekada tradicionalnog agrarnog i prenapučenog kraja uočavali obilježja transformacije prostora i pojedinih suvremenih procesa u njemu. Istaknuti su prirodno geografski, historijsko-geografski i prometno-geografski uzroci prevladavajuće disperzne naseljenosti kraja. Razmatran je proces polarizacije i urbanizacije, odnosno razvoja glavnih žarišta, ali i problem emigracije i niskog prirodnog porasta u regiji općenito. U agrarnogeografskom pogledu studenti su upućeni na negativne učinke agrarne prenaseljenosti u gospodarskom razvoju kraja, kao što su usitnjenost i razbacanost čestica, autarkična proizvodnja, poljodjelstvo kao dodatni izvor prihoda, odlazak na rad u inozemstvo. U hidrogeografskom pogledu naglasak je stavljen na probleme opskrbe vodom u uvjetima disperzne naseljenosti i brežuljkastog terena. Razvijena je ekološka svijest, posebno razumijevanje značenja čiste i pitke vode kao

strateškog resursa budućnosti.

Terenski rad 25.5. započeo je polaskom autobusom iz Zagreba, opservacijama uzduž trase do Zaboka. U Zaboku su studenti upoznati s razvojem ovog naselja u središtu Krapinsko-zagorske županije i na pojasu svojevrsnog hidrografskog čvorišta. Nakon toga posjećen je vodovodni upravljački sustav Gredice, gdje su studenti upoznati s glavnim značajkama sustava Zagorskog vodovoda i značenjem ovog distribucijskog objekta. Studenti su razgledali crpke i druge uređaje, vodosprem i sustav daljinskog nadzora objekta vodoopskrbe u regiji. Potom je terenska nastava nastavljena na putu do Lobora. Nešto sjevernije od naselja Lobora studenti su posjetili izvorište Lobar, glavno crpilište u regiji. Ovdje su obišli objekte i upoznati sa načinom crpljenja i kondicioniranjem vode, te potrebom i načinom zaštite užeg i šireg vodozaštitnog područja. U poslijepodnevnom satima studenti su u naselju Lobar po ranije utvrđenim tročlanim skupinama uspješno obavili anketiranje načina vodoopskrbe po domaćinstvima. Program je završen povratkom u Zagreb. Terenska nastava s drugom skupinom studenata, 26.5., izvedena je po istom programu, osim što je anketiranje provedeno u naselju Družilovec u općini Veliko Trgovišće. Svaka tročlana studentska skupina dobila je fascikl koji je sadržavao, program rada, pregledni zemljovid, zemljovid s granicama županija, osnovne podatke o Zagorskom vodovodu, shematski prikaz objekta i vodoopskrbnog sustava Zagorskog vodovoda, zemljovid naselja u kojem se anketira, te odgovarajući broj primjeraka ankete.

3. dio terenske nastave:

1. - 4. lipnja: Lika - Velebit (Turnus A)

6. - 9. lipnja: Lika - Velebit (Turnus B)

1. lipnja/6. lipnja: Zagreb - Plitvice - Krbava - južna Lika - Otočac

Profil uz dionicu auto-cesta Zagreb-Karlovac: Južni Zagreb - savska aluvijalna ravnica

- pleistocena terasa s "Lugom", "hrvatski prag"
- Kupuska zavala - Crna mlaka

Etape povijesno-geografskog razvoja Karlovca: osnutak grada i strateška funkcija, trgovačko razdoblje, industrijsko razdoblje, konurbacija Karlovac - Duga Resa, suvremeno razdoblje.

Kordun: prostorni pojam - Slunjska ploča (pokriveni krš) - povijesno-geografski razvoj - preobražaj prirodnog pejzaža - razvoj suvremenog kulturnog pejzaža - problemi regionalnog razvoja - recentni socijalnogeografski procesi - aktualni problemi revitalizacije i stabiliziranja naseljenosti.

Nacionalni park Plitvička jezera: nastanak prirodnog fenomena, turistička valorizacija, žarišno-inicijativna društveno-geografska funkcija, recentni procesi.

Krbava: pojam, tranzitno-koridorski položaj u srednjem vijeku (biskupija), dio hrvatske geostrateške jezgre (Krbavske bitke, 1491. i 1493.), oblikovanje strukture naseljenosti i prostorna organizacija, sociografska transformacija pod utjecajem NP Plitvička jezera, aktualni problemi demografske i gospodarske revitalizacije.

Južna Lika: fizionomska specifičnost u okviru ličke zavale (vodonepropusna podloga /permokarbonski škriljavci/ i submediteranska klimatsko-ekološka obilježja), križišni geoprometni položaj, Cerovačke špilje (hidrološka funkcija tijekom pleistocena), hidrotehnički zahvati (akumulacija Štikada, Opsenica), aktualni problemi demografske i gospodarske revitalizacije.

2. lipnja/7. lipnja: Otočac - Gospić - Gračac
- Starigrad - Paklenica - Otočac

Gacka subregija: hidrogeografske značajke porječja Gacke, prostorna organizacija tijekom povijesno-geografskog razvoja (Prozor - Otočac), recentna sociogeografska transformacija ruralnog prostora pod utjecajem neagrarnih djelatnosti (promet, turizam).

Srednja i južna Lika: hidrotehnički zahvati u porječju Like (akumulacija Kruščica), socijalnogeografske implikacije aktualnog teritorijalno-političkog ustrojstva, problemi nodalno-funkcionalne organizacije regije i Županije, trend demografskog izumiranja, obnova (Gospić, Lovinac), problemi demografske i gospodarske revitalizacije.

Starigrad-Paklenica: razvoj i transformacija naselja pod utjecajem turizma, prirodne znamenitosti i turistička valorizacija NP Paklenica.

Lukovo Šugarje: analiza lokacijskih čimbenika potencijalne TE na ugljen

Karlobag: razvoj i suvremeni problemi središta nerazvijene i rijetko naseljene općine u podvelebitskom primorju.

Baške Oštarije: prirodnogeografske značajke, tranzitni položaj, predispozicija za razvoj planinarskog koncepta turizma (Baške Oštarije - Karlobag/Pag)

3. lipnja/8. lipnja: Otočac - Švica - Krasno Polje - Zavižan

Porječje donjeg toka Gacke: Gornje i Donje Švičko jezero, jama Perinka, hidrotehnički zahvati, socijalnogeografska transformacija prigradskih naselja pod utjecajem funkcije rada Otočca (Švica), odnosno zapošljavanja u inozemstvu (Gorići). Kuterevo: tradicionalno gospodarstvo (monokultura drva), nastojanje stabiliziranja naseljenosti kroz oživljavanje specifičnih oblika turizma.

Krasno Polje: fizionomske značajke i funkcionalna organizacija, uvjeti i način naseljavanja, skupina patronimičkih zaseoka, problemi vodoopskrbe, pokušaji stabiliziranja naseljenosti razvojem drvne industrije i turizma (vjerskog, zimskog i planinarskog),

Štirovača: inverzna visinska zonalnost vegetacije (rezervat šunske vegetacije), padeži, eksploatacija šume, hidrogeološka funkcija dna i reljefnog okvira udoline. Dundovića padež, Bilenski padež, Veliki Alan: fosilizirani

agrarni pejzaž, tradicionalna zona ljetnih ispaša za transhumantne stočare, inicijalni razvoj turizma. Rožanski i Hajdučki kukovi: geomorfološke specifičnosti (strogi prirodni rezervat) Zavižan: Velebitski botanički vrt i rezervat, meteorološka postaja Zavižan, funkcija stacionarnog turističkog punkta na sjevernom Velebitu, stvarno i potencijalno značenje za razvoj edukativnog turizma u Parku prirode Velebit.

4. lipnja/9. lipnja: Zavižan – Kosinj (Lipovo polje) – V. Rudinka – Sklope)

Kosinjska mikroregija: prostorni pojam i značenje u kulturnoj povijesti Hrvatske, porječje donjeg toka Like, meandarski tok kroz Lipovo polje, ponorna zona (Markov ponor, Ponor kod mlinice), hidrotehnički zahvati (dosadašnji i budući), nizni tip naseljenosti pod utjecajem sezonskih poplava, tradicionalno gospodarstvo (šumsko gospodarstvo, agrarna djelatnost), depopulacija, prostorni zahvati na izgradnji buduće brane i akumulacije Kosinj, izgradnja novog centralnog naselja, razvojne mogućnosti povezano s aktualnim promjenama fizionomije i funkcija prostora.

III. godina

Terenska nastava studenata III. godine svih smjerova iz Urbane geografije i Prometne geografije održana je u prostoru Srednje Dalmacije u vremenu od 1. – 5. 6. 1998. godine. Terensku nastavu su izveli prof. dr. sc. Milan Vresk i prof. dr. sc. Miroslav Sić uz pomoć asistenata mr. sc. Milana Ilića i mr. sc. Ksenije Bašić. Sudjealovalo je ukupno 89 studenata.

Cilj terenske nastave bio je da se na primjeru urbanog i prometnog sustava Srednje Dalmacije, koja odgovara nodalnoj regiji Splita, provjere i prošire stečena znanja na predavanjima i seminarima iz Prometne i Urbane geografije. Posebna je pažnja pri tome posvećena samome Splitu i splitskoj aglomeraciji te bližem (Zagora) i daljem zaleđu Splita (polja Z.

Bosne) koje povezuje cestovni pravac Split-Livno-Bugojno-Zenica-Sarajevo.

Na terenskoj nastavi korišteni su raznovrsni oblici rada: prigodna izlaganja nastavnika tijekom puta i sintetička izlaganja na ključnim lokalitetima, referiranje studenata na bazi prethodno zadanih tema i pripremljenih referata te informacije iz lokalnih izvora. Sve to, kao i dobra organizacija putovanja, pridonijeli su punom uspjehu ove terenske nastave.

1.6. (pon.): Zagreb-Karlovac-Korenica-Gospić-Gračac-Maslenica-Benkovac-Šibenik-Split-Omiš (noćenje); 450 km

Karlovac i Pokuplje. Kordun. Lička magistrala. Plitvička jezera. Regionalna problematika istočne Like. Gospić i zapadna Lika. Tunel sv. Rok i Maslenica – Ravni Kotari. Benkovac i Šibenik.

2.6. (uto.): Resnik-Solin-Vranjic-Split-Stobreč-Žrnovnica-Trogir-Resnik (noćenje); 120 km

Splitska regija. Splitska aglomeracija (Trogir-Omiš). Geografski položaj i regionalne funkcije Splita. Prostorna struktura i ekonomska baza Splita. Prometni sustav grada. Posebnosti Kaštela i Trogira.

3.6. (sri.): Resnik-Klis-Sinj-Livno-Kupres-Tomislav Grad-Posušje-Imotski-Omiš-Resnik (noćenje); 346 km;

Zagorski i Gornjački prostor Splitke regije. Klis i kliška vrata. Sinj i Trilj. Splitski put – prijelaz Kamensko. Livanjsko, Duvanjsko i Kupreško polje s centrima. Posušje. Imotski i Imotsko polje. Zaravan oko Šestanovaca. Urbanizirani pojas Omiš. Stobreč.

4.6. (čet.): Resnik-Split-Supetar-Nerežišće-Bol-Supetar-Split-Resnik (noćenje); 100 km;

Otočni prostor Splitske regije. Opća geografska obilježja otoka Brača. Naselja sjeverne obale Brača. Uloga trajektnog povezivanja.

Tradicionalno gospodarstvo i pejzaži Brača. Turizam Brača. Turistički razvoj Bola.

5.6. (pet.): Resnik-Unešić-Drniš-Knin-Gračac-Plitvice-Slunj-Karlovac-Zagreb; 430 km;

Trogirska zagora. Polja gornje Krke. Čvorišno značenje Knina. Gornja dolina Zrmanje. Lička željeznička pruga. Prostor Krbave. Centri istočne Like: Udbina.

Terenska nastava za studente III. godine svih smjerova iz Industrijske geografije, ovaj put održana je od 8. do 10. lipnja 1998. godine i to u prostor Karlovca, Vojnića, Gvozda, Gline i Čabra. U izvođenju terenske nastave sudjelovalo je 68 studenata, uglavnom smjera geografija i geografija povijest (povijest-geografija), dok će se za dio studenata smjera geografija-geologija, koji su istovremeno imali terensku nastavu iz geologije, geografska terenska nastava organizirati skraćeno krajem rujna ove godine. Voditelj terenske nastave bio je prof. dr. Dragutin Feletar, financijski voditelj dr. Zoran Stiperski, a sudjelovala je i mr. Sanja Lozić, te jedan dan u područje Čabranke i prof. dr. u mirovini Ivan Crkvenčić.

Ovogodišnja terenska nastava iz Industrijske geografije imala je dva osnovna cilja: 1. Upoznati elemente prestrukturiranja industrije u ratom zahvaćenom području (Karlovac, Vojnić, Gvozd, Glina), te 2. Prestrukturiranje industrije koja počiva na prirodnim bogatstvima (šume) kao osnovnom lokacijskom faktoru, a nalazi se na netom povučenoj državnoj granici (Čabar, granica Hrvatske i Slovenije). S tim u vezi studenti su imali zadatak provesti i dvije različite ankete kod mjesnog stanovništva. Svi postavljeni zadaci terenske nastave kvalitetno su izvršeni. Sama praktična strana organizacije terenske nastave bila je postavljena tako da su se studenti svakog dana na večer vraćali u Zagreb, čime su uštedena značajna sredstva, a time se čak dobilo na

kvaliteti izvođenja nastave (poradi blizine istraživanih mjesta).

Prvoga dana terenska nastava izvodila se na primjeru Karlovca, kao grada koji je bio pogođen ratom, a uz to imao je snažno razvijenu industriju. Prestrukturiranje industrije promatrano je općenito, a osobito na primjeru metalne industrije, dok je konkretno istraživanje obavljeno na primjeru «Karlovačke pivovare», kao primjera uspješno provedene privatizacije. Studenti su najprije bili u gradskoj vijećnici primljeni od dogradonačelnika zaduženog za gospodarstvo Marka Marića, te županijske pročelnice za društvene djelatnosti, profesorice geografije Božice Stanišić. U iscrpnim izlaganjima, te dužoj raspravi, studenti su temeljito upoznati sa stanjem i prestrukturiranjem karlovačke industrije.

Nakon ovoga razgovora, studenti podijeljeni u 30 grupa anketirali su stanovništvo u staroj gradskoj jezgri Karlovca. Ispunjeno je 240 anketnih listića, koji će nakon obrade pokazati što građani misle o gospodarskom stanju i razvoju Karlovca. Poslije anketiranja, svi studenti posjetili su «Karlovačku pivovaru», gdje su dobili iscrpne informacije o prestrukturiranju ovoga poduzeća, te su razgledali proizvodne pogone. Poslije ovoga dijela, uslijedilo je razgledanje stare gradske jezgre s predavanjem o razvojnim fazama Karlovca, a posebno su bili posjećeni, uz stručna vodstva, Gradski muzej Karlovac, te Franjevački samostan i crkva Presvetoga Trojstva u Karlovcu.

Drugoga dana terenska nastava bila je posvećena upoznavanju krajeva i industrije u dijelovima Korduna i Banije, koji su se nalazili pod srpskom okupacijom. Dan je započeo razgledanjem staroga grada u Dubovcu (uz stručno vodstvo i predavanje), zatim je uslijedio posjet nekadašnjem Pavlinskom samostanu u Kamenskom, koji je stradao u ratu i sada se obnavlja, te potom dolazi posjet Vojniću. Tu je studente dočekao načelnik općine Mirjam Slavica, koji ih je temeljito upoznao s problemima obnove gospodarstva i stanovništva, a

osobito industrije. Sva industrijska poduzeća su posjećena. Načelnik je studente odveo i na vrh Gvozda, Petrovac, gdje su svježi otisci nedavnoga rata.

U Gvozdu (Vrginmostu) je studente primio pročelnik za gospodarstvo, te im održao predavanje o stanju industrije i problemima obnove, te povratka ljudi. Slično je bilo i u Glini, gdje je opširno predavanje o prestrukturiranju privrede i o obnovi održao također pročelnik za gospodarstvo grada Gline. Tu su se studenti upoznali i s kulturno-povijesnim spomenicima, te s obljetnicom bana Jelačića (imenovanje za bana i ukidanje kmetstva 1848. godine). U povratku studenti su upoznati s geografskim osobinama kraja, kao i s osnovnim problemima obnove Petrinje.

Trećega dana terenska nastava nastavljena je u prostor doline Čabranke i Kupe, u najzapadniji dio Gorskoga Kotara. Na početku studenti su upoznati s poviješću Zrinsko-Frankopanskoga kaštela u Severinu na Kupi a potom s Delnicama. Na putu od Delnica do Čabra temeljito su upoznati s tim dijelom Gorskog Kotara, a osobito s osnovnim lokacijskim faktorima razvoja industrije (drvine). Potom su u 16 sela od Čabra do Broda na Kupi ostavljene grupe studenata (po tri ili četiri), koji su proveli temeljitu anketu ovih naselja. Cilj je bio da se ustanove promjene koje su u životu ovih naselja proizašle od povlačenja nove državne granice između Hrvatske i Slovenije. Anketa je provedena kvalitetno. Poslije podne, uz posjet drvnom kompleksu «Finvest» u Čabru, u tamošnjoj gimnaziji održan je razgovor i predavanje o suvremenom prestrukturiranju gospodarstva ovoga kraja, a osobito industrije. Također je osobito bilo govora o problemima demografskog praznjenja i demografske perspektive. U razgovoru je sudjelovao profesor ovdašnje gimnazije, kao i voditelji terenske nastave, te predstavnik grada Čabra.

IV. godina

Terenska nastava studenata IV. Godine za smjer: prof. geografije, prof. geografije-povijesti, odnosno povijesti-geografije, te prof. geologije – geografije iz kolegija Geografija Hrvatske, Turistička geografija i Metodika nastave geografije izvedena je prema nastavnom programu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji od 30. svibnja do 4. lipnja 1999. U izvođenju nastave sudjelovalo je 89 studenata pod stručnim vodstvom prof. dr. Zlatka Pepeonika, doc. Dr. Zorana Curića i doc. Dr. Dražena Njegača.

Cilj terenske nastave bio je neposredno upoznati regionalno-geografsku strukturu, suvremene socijalno-geografske procese i oblike turističke valorizacije u dijelu Središnje i Gorske Hrvatske te Južnom hrvatskome primorju. Pored obrazovnih, terenska je nastava imala i važne funkcionalne i odgojne zadatke, sadržane u razvijanju stručno specifičnog, geografskog načina mišljenja i ekološke svijesti, te s tim povezano pozitivnih uvjerenja i stavova studenata.

Nastava je realizirana prema sljedećem programu:

30. svibnja:
Zagreb-Knin-Sinj-Imotski-Klek

Duž trase su istaknute osnovne regionalno-geografske karakteristike i suvremeni prostorni procesi u južnom dijelu Zagrebačke urbane regije, Karlovačkom Pokuplju i Kordunu. Na proputovanju kroz istočnu Liku izloženo je povijesno-geografsko značenje Krbave kao žarišnog prostora cijele ličke zavale, predložena geoprostorna struktura i razmotren postojeći problem demografske i gospodarske revitalizacije tog prostora. U Kninu je obrazložen kontinuitet značenja geografskog položaja te lokacije tijekom povijesno-geografskog

razvoja, poglavito njegova geoprometna i geostrateška funkcija, te posebnosti suvremenog razvoja tog subregionalnog središta Sjeverne Dalmacije. Na slapovima Krčića i vrelu Cetine zorno su predočene specifičnosti krške hidrologije, a na primjeru hidro-akumulacije Peruća i način, odnosno posljedica društvene valorizacije hidropotencijala rijeka Jadranskog sljeva. Na primjeru Sinjske i Imotske krajine obrazložen je nastanak pojma krajine kao rubnog dijela većih političko-teritorijalnih cjelina u prošlosti, i izložene osnove povijesno-geografskog razvoja Dalmatinske zagore, pri čemu je posebno naglašena važnost jačanja sesilne naseljenosti u 17. i 18. stoljeću. Glavno središnje naselje Cetinske krajine – Sinj, u suvremenom se razdoblju razvija kao satelitski centar Splita, po čemu je taj dio Zagore u prednosti pred rubno smještenom Imotskom krajinom. U Imotskom su, uz ostalo, studenti dobili uvid i u izgled Crvenog i Plavog jezera, specifičnih oblika krškog reljefa, nastalih urušavanjem svoda karbonatne podloge zbog položaja naselja u seizmički aktivnom pojasu. Također je upozoreno i na razlike kulturnog pejzaža između Imotskog polja i Bekije, kao rezultat različitih uvjeta njihova povijesno-geografskog razvoja.

31. svibnja:

Opuzen-Ušće Neretve-Metković-Vid (ostaci Narone)-Ploče-Baćinska jezera

Jednodnevnim obilaskom Delte na navedenom profilu studenti su upoznali jedinstven meliorativni pejzaž donje Neretve sa osebujnom agrarnom parcelacijom na kazetnim površinama, oblike recentne komercijalne valorizacije i suvremene probleme poljoprivredne proizvodnje. Na ušću Neretve percipirali su jedini primjer poldera na istočnojadranskoj obali i suvremena nastojanja u cilju vrednovanja plitkih poplavnih površina. Na primjeru stagnantnog razvoja Opuzena obrađena je problematika prostorne organizacije, definirana

položajem i međusobnim odnosom triju vodećih središnjih naselja tog područja- Metkovića, Opuzena i Ploča. Posjetom ornitološkoj zbirci u Metkoviću studenti su upoznati s iznimno bogatom faunom koja je obitavala ili još prebiva u tom jedinstvenom močvarnom staništu. Pri obilasku gradske jezgre Metkovića upoznati su sa specifičnostima i problemima suvremenog razvoja glavnog središnjeg naselja Delte. Obilaskom bogatog arheološkog fundusa antičke Narone u Vidu studenti su dobili zornu predodžbu lokaliteta i veličine glavnog središnjeg naselja donje Neretve u rimskom razdoblju.

Pri obilasku Baćinskih jezera istaknuta je razlika hidrografskih značajki i geomorfoloških procesa između inundacijske ravni Neretve i krškog okvira Delte, te razmotrene različite mogućnosti njihove gospodarske (turističke) valorizacije. Težišni dio nastave u tom dijelu Delte posvećen je prometno-geografskoj problematici vezano uz luku Ploče i njezinu funkciju prometnog terminala Bosne i Hercegovine.

Zorni primjeri onečišćenja okoliša (Baćinska jezera) i divlje urbanizacije (Ploče) potakli su problematiziranje ekološkog aspekta suvremenog razvoja Delte. U sklopu toga posebno su istaknute dalekosežne posljedice prekomjerne kemizacije poljoprivrede na živi svijet (prvenstveno faunu) ovog prostora.

1. lipnja:

poluotok Pelješac-otok Korčula

Obilaskom Pelješca i otoka Korčule studenti su upoznali fizičko-geografski izdvojen i fizionomski specifičan dio prostora Dubrovačke regije, u kojem se prelamaju gravitacijski utjecaji Dubrovnika i Splita. Proputovanjem kroz unutrašnjost Pelješca upozoreni su na brojne pojavne oblike recentne depopulacije stare agrarne zone u unutrašnjosti poluotoka. Na primjeru vodećih središnjih naselja otoka Korčule istaknute su posljedice prenaplašene monofunkcionalne orijentacije (ovisnost

naselja Korčula o turizmu), i socio-geografski stabilizirajućeg utjecaja polivalentnog gospodarstva (Vela Luka).

2. lipnja:
Neum – Konavle

Posjetom Neuma studenti su upoznati s bosansko-hercegovačkim priobaljem koje prekida teritorijalni kontinuitet Republike Hrvatske, razlozima nastanka te tampon-zone između mletačkog posjeda i teritorija Dubrovačke Republike krajem 17. stoljeća, te njezinim suvremenim geopolitičkim i geopolitnim implikacijama.

Obilaskom Konavala studenti su dobili cjelovit geografski prikaz toga krajnjeg južnog dijela Republike Hrvatske.

3. lipnja:
Dubrovnik

Na primjeru Dubrovačkog primorja demonstrirana je transformacija jadranskog priobalja pod utjecajem turizma, kao i ratne posljedice koje otežavaju oživljavanje turizma u tom prostoru u suvremenom razdoblju. Posebno je obrađen povijesno-geografski, turisti-

čko-geografski i regionalno-geografski aspekt Dubrovnika, tj. njegova prostorno-žarišna uloga u prošlosti, što se zrcali u jedinstvenom urbanom tkivu, i suvremeni funkcionalno-gravitacijski utjecaj kao razvijenog regionalnog centra.

4. lipnja:
Makarsko primorje-Split-Šibenik-Benkovac-Obrovac-Gračac-Zagreb

Putovanjem duž navedene trase, studenti su upoznati s turistički privlačnim sadržajima naselja srednje i sjeverne Dalmacije, fizionomskim i funkcionalnim promjenama koje su se dogodile pod utjecajem litoralizacije od početka 60-ih godina, suvremenim ekološkim problemima u vodećim gradskim središtima te sve aktualnijom problematikom prostorne organizacije Dalmacije. Povezano s tim, posebno je obrađena geografska problematika urbanih aglomeracija Splita i Šibenika, pri čemu je istaknuta potreba dislokacije nekih funkcija (prvenstveno industrije) u centre Dalmatinske zagore, zbog neophodne revitalizacije tog u socijalno-geografskom pogledu rubnog prostora njihovih nodalno-funkcionalnih regija.